

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

Putnoki orth. izr. hitközség.

A megüresedett metsző- elő-
imádkozói állásra pályázatot hir-
detünk. Csak olyan egyén pályá-
zatát vesszük figyelembe, aki há-
rom elismert orthodox rabbi ké-
pesítésével rendelkezik, שריב מומחה
— י"ש מרבים תיה — azonkívül elsőrangú
— בעל חלה ובע"ק — Javadalmazás:
szabad lakás és szokásos melléjő-
vedelem mellett megegyezés sze-
rinti készpénzfizetés. Próbaelő-
adásra csak a meghívottakat bo-
csátjuk és utiköltséget is csak
ezeknek térítünk.

Putnok, 1929. aug. 4.

Róth Samu
jegyző

Róth Lipót
elnök

A balatonfüredi aut. orth. izr.
hitközség pályázatot hirdet az
üresedésben levő kántor-metszői
állásra. Az érdekeltek közül csak-
is azok a שריב-ok nyújtsák be
pályázatukat, akik 35. életévüket
még nem töltötték be, kellemes
hanggal bírnak s metszői állásban
legalább 3 éves gyakorlattal ren-
delkeznek. Pályázati kérvényben
feltüntetendők: kor, képesítés és
eddig működés. Javadalmazás:
havi 200 pengő, különálló házban
szép lakás nagy gyümölcsösrel
és a szokásos melléjővedelmek.
Utiköltséget kizárólag meghívott-
nak térítünk meg.

Balatonfüred, 1929. augusztus 5.
Oblatt Sándor
hitk. elnök.

A tabi Machziké-Tóra egyesület
keres oly melamed-ot, ki képes
מ"ט-ת חורשיי נ"י ותו"ס
oktatni és szombatoknál felnőtteknek mági-
dusz-előadást tartani. — Fizetés
megegyezés szerint és szabad
lakás. Utiköltségek csak meghívott-
nak lesz megtérítve.

Tab, 5689. Av 1.

Goldberger Jakab
elnök.

A tolcsvai orth. izr. hitközség
a nagy ünnepekre egy jó מומחה
keres. Ha az illető שוחט is,
végleges állást nyerhet. Utiköltsé-
get csak a megválasztottnak
térítünk.

Goldstein Benő s. k.
hitk. elnök.

A kapuvári aut. orth. izr. hit-
község pályázatot hirdet egy első
kántor-metszői állásra. Pályázótól
megkivántatik, hogy kellemes hang-
gal és elsőrendű elimádkozó
tehetséggel, 3 elismert orth. rab-
bitól kabolósszal rendelkezék;
מנקר בעיק שוחט מומחה י"ש מרבים
legyen. Fizetés megállapodás sze-
rint. Utiköltségek csak a meghívott-
nak térítetik meg, 25 pengőig.
Pályázatok alulírott elnök címére
küldendők.

Kapuvár, 1929 aug. 7.

Rosenberger Dávid
elnök.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri
beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből
32 fillér. Állást keresőknek szavankint
13, vas- tagon szedett betűkből 26 fillér.
Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII.,
Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős bo-
ritékban válaszbellyel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta
közvetít házasságot Nagy Jenő
Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cég-
nélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen
közvetít szigorú diszkréció mel-
lett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely,
Kossuth Ferenc u. 3.

FIATAL gyáros orth. családból nő-
sülne 25.000 pengővel. „Bentajre”
jelige.

OKLEVELES német zsidó tanítónő
keresek három gyermekhez. Kell-
ner, Szilvásvárad.

ISKOLÁS GYERMEKEKET előkelő
szigorú orth. gyermekeken házba
teljes ellátásra elvállalnék. Cim:
Izabella-utca 90. II. em. 14.

VALLÁSOS zsidó asszony háztartás
teljes vezetését vállalja. Friedmann,
Angol-u. 21. I. 16.

FIATALEMBER, volt talmudista,
koszt és kvártély javadalmazással
állást keres. Cim: Wieder József,
Bpest, Izabella-u. 30.

INTELLIGENS németül beszélő le-
ány 4 és 5 éves gyermekekhez
felvétetik. Engländer, Aggteleki-
utca 16.

TONKREMENT kereskedő, akit
augusztus 1-én lakásából 5 gyer-
mekével és feleségével együtt ki-
lakoltattak, kéri zsidó szívek tá-
mogatását. Pénzküldemények,
Tauszk Márk, Budapest, Rózsa-u.
5. fsz. 9. címre küldendők.

TANONCNAK nyomdába intelligens
fiu felvétetik. Értekezni Steiner
Benjáminnál, Király-u. 20. II.

MÉSZ, fával és szénrel égetett, kö-
mentes minőségben, pontos száfl-
litás mellett állandóan kapható
Pollák Zsigmond cégnél, Debre-
cen, Miklós-u. 13.

VÁLLALOK orth. kóser teljes ellá-
tásra iskolai felügyelettel gyerme-
keket 6—16 évesig. Kohn, Bpest,
Kazinci-utca 7. I. em. 6.

PARÓKÁT tartós hullámokkal
(präparált) hajból legolcsóbban
készít Teitelbaum Helén, Miskolc
Szentpályi-u. 1.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyárban
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírközelmében Debre-
cen, Hunyadi-utca 14.

Siófok fürdőtelep orth. פשר pensió és étterem

Vasutól, strandtól 2 percre.
Kitűnő házikoszt. — Pontos
kiszolgálás. — Referenciák:
a bpesti orth. rabbinátusnál.
Pártfogást kér

BLAU, orth. kóser pensió
Siófok, Batthyány-utca 6. szám.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatvá-
nyok elkészítését. — Specialista
héber nyomtatványokban.

מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Orth. kóser pensió Balatonszemesen,

ötszöri étkezéssel 8 pengő.
Ugyancsak kapható nálam
orth. kóser bor

15 literes tételekben, 11%os fehér
rizling P 1.20-ért

Özv. KOHN SÁMUELNÉ.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

A budapesti statusquo hitközség

Hétfői ülésén a főváros köz-
igazgatási bizottsága azt határozta,
hogy a miniszterium leiratát, a
mely a budapesti statusquo hit-
község megalakulására vonatko-
zólag kér véleményt, szeptember-
ben veszi érdemleges tárgyalás
alá. — Tegyük fel most már az
esetet, hogy a fővárosi közigazga-
tási bizottság nem javasolja az
engedély kiadását, akkor mi tör-
ténik? A feleletet megtaláljuk egy
párbeszédet elmondó történelmi
anekdotában. Egy olasz országos
képviselő és egy apró németor-
szági tartománygyűlési képviselő
a háboru előtt vitakoztak a par-
lamentnél. Az olasz azt
mondta, hogy náluk van helyesen
berendezve, a parlament hóna-
pokig tárgyal, de önöknél ott,
Lippe-Schaumburgban — fordul
a német urhoz — csak komédia,
hogy a tartománygyűlés pár nap
alatt végez egy évre való teendő-
ivel — Nem úgy van, válaszolta
a schaumburgi hazafi, nálunk a
tartománygyűlés határoz és tör-
ténni az történik amit a —
„Fürst” akar; és önöknél hogy
van? Az olasz erre nem tudott
válaszolni, mert belátta, hogy ná-
luk is az történik amit a Fürst,
illetőleg (most háboru után azt
mondanák) amit a Duce akar. —
Mi lesz tehát, ha a főváros nem
ajánlja az engedély megadását?
Az, amit a miniszterium célszerű-
nek tart. Ha nem akarja az en-
gedélyt megadni, akkor a főváros
véleményét fogja elfogadni. Ha
pedig meg akarja engedni a dol-
got, akkor hivatkozni fog — a
vallásszabadságra. S mitől függ
az ügy felső elintézése? A poli-
tikai konstellációtól. Ha ez meg
fogja kivánni, akkor meg lesz a
harmadik hitközség engedélye,
ha pedig nem lesz politikailag
fontos, akkor az ügy pihenni fog.

A dolog pihentetése azonban nem
fog senkinek lelki bánatot és lel-
kiismereti kényszerérzetet okozni.
Senkinek sem fog fájni, a kérvé-
nyezők között sem, hogy nem le-
het statusquo hitközség.

Ebben a körülményben rejlik
a dolog szomorú volta. Többször
hangoztattuk a Zsidó Ujság ha-
sájbjain a teljesen politikamentes
hitközségi életet és hangsúlyoztuk
hogy a zsidó felekezeti élet a
sok politikai ide-oda tekintés mi-
att annak a vizálynak teszi ki
magát, hogy a legfontosabbat: a
vallásosság művelését, a hiveknek
a hagyományokra való nevelését
szem elől téveszt. Megállapítá-
sainknál nem csak egyes ortho-
dox körökben megnyilatkozó ne-
ológ asszimilációra voltunk tekin-
tettel, hanem a pesti neológ hit
községnek kimondott demokrata
párti jellegére, ami kétségkívül
nem válik az egyetemes magyar
zsidóság helyzetének javára, mert
egyesek mindig úgy állíthatják be
felsőbb helyen a dolgot és úgy
tüntethetik fel ezt az állapotot,
hogy a magyar zsidóság egy nagy
része, a legnagyobb közölete bel-
ső életében is kormányellenes
frontot csinál. Mindez természet-
esen nem így van valóban, de
látszat szerint úgy tűnik föl. A
nagy tömeg nem törődik semmi-
vel, de egyesek a nevében han-
da-bandáznak a fórumon, a be-
nem avatottaknak (és az emberek
legnagyobb része ilyen) azonban
szörnyű mód imponál ez a kard-
lobogtatás és nem is gondolnak
arra, hogy könnyű ott vitézkedni,
ahol az ellenség nincs jelen, vagy
ahol az ellenség közlegyintéssel
elintézheti a falusi és a vidéki
neológ pose-k és orthodox amho-
őreczek valamint félművelt intel-
ligenzlerék által megbámult fa-
kardos rittereket.

Mindezekre a szomorú jelensé-
gekre gondoltunk, amikor a zsidó
felekezeti élet politikamentességét
aláhúztuk s azt tesszük, amikor
a statusquo hitközség engedélyé-
nek megadása politikai konstella-
ciótól tétetik függővé. Am valaki
azt kérdezné: mennyiben hibás
itt a zsidóság? A felelet könnyű
e kérdésre: Ha látnánk embere-
ket a nyilvánosság elé lépni s
kijelenteni, hogy nincsenek meg-
elégedve az eddigi pesti hitköz-
ségek ilyen és amolyan tényke-
déseivel, intézkedéseivel és épen
ezért kényszerülnek új községbe
fömmörülni, akkor az egész kérdés
teljesen elveszítene politikai szí-
nezetét s igazán zsidó ügyé vál-
hatnék: emberek szólalnak meg,
akiknek szívügyük a vallásosság,
ami lehet tévedés, de mégis tisz-
teletreméltó, emberek, akiknek
meggyőződésük van és e meggyő-
ződésük számára kéri a vallás-
szabadság jogait. De így? Senki
sem tudja, kik a kérvény aláírói.
Némelyek szerint az aláírók csak
egy-egy község elnökai, de az
egy-egy gazdag, nagykereskedő vagy
gyáros csatlakozásáról, ami majd
megcsinálja a hatalmas konkur-
renciát, csak, legyen meg az en-
gedély. Egészen komikus amit e
tekintetben a neológ félhivatalos
lap csinál. Mindenkiné ad igazat
— egy cikkben, azoknak is, akik
ellenzik az új szervezkedést, de
azoknak is, akik helyeslik: igaza
van a statusquo hitközséget el-
lenző orthodox hivatalos felfogás-
nak, de viszont igaza van a sta-
tusquo felé hajló „mészáros”-
pártnak is. Szóval megnyilatkozik
a „man kann nichts wissen” (a
nem lehessen tudni) óvatos állás-
pontja. Mi azonban a zsidó fele-
kezeti élet erkölcsét tartjuk szem
előtt, amikor azt állítjuk, hogy

Levél Abbáziából

Sehol a világon a régemúlt idők álmát oly elevenen és kézzelfoghatóan nem lehet megálmodni, mint ebben a csodálatos szépségű nemzetközi fürdőhelyen. . . Ha az ember végigsétál a zöldes-kék nostra-mare bűvös partján, a zsongó embertömeg bábeli hangegyvelegéből kicsendül a magyar dialektus valamennyi színárnyalata. Palóc, „szögedi“, tót, alföldi, székely, kun, jász egymásba olvad, összekeveredik, hogy a legédesebb fülbemászó zene-szimfoniát véled hallani. Itt ledőltek a háttornyok, összeomlottak a válszfalak. Trianon átkozott lidércnyomása megszűnt és az ember bethoveni extázissal bele akarja harsogni a tomboló tenger hullámaina tulbőmbölvé, jó zamatos magyarsággal: Seid umschlungen Millionen! . . .

. . . Ha végigsétálok ebédidőjén a parkban és mohón lesem az elillanó hangfoszlányokat, végig teszem az utat a vereckei-szorostól kezdve, keresztül Munkácson, Debrecenen, Pozsonyon és Váradon, Tuladunán, Tiszán Vágvölgyön és a Kárpátokon keresztül a budapesti Központi Irodáig. Mert idetorkollik minden. Tudniillik: itt a zsidó az „orthodox“-nál kezdődik és a dupla „b“ vel (orthodoxabb) meg a „leg“-gel (legorthodoxabb) fokozódik. Csak az a baj, hogy mindenki magát és pártját a „legorthodoxabb“-nak hiszi és a szemben lévőtf lefokozza. *Tout comme chez nous!* De azért fölötte érdekes az az őszlőnszerű harmonia, mellyel a „tuloldali“-akat megértik és elítélik. Itt már a nagy Moltke jelszavát követik: *Getrennt marschieren, vereint schlagen.* . . .

De van is útnivaló elég. Nem hiába Olaszország beteg zsidáinak gyógyfürdője legyen Abbázia. Beteg is ám a zsidóság itt. De alaposan. Kezdődik a templomban, mely látogatottságra nézve: sorvadósos, talmudtóra: magtalan, meddő; gemilász cheszed: látha-

atlan ködkáprázat, de amellet a szidra: Kórach. Van Dószon, él Ávirom, Kórachnak egész gyülekezete él; de hiányzik Mózes, nincsen Áron. . . Ezek itt meghaltak. . . Keresem őket a temetőben, de ott sem találok. Nehezen átvégődve a katolikus sirkertben, kaput nyitok a zsidó „bész ajlom“ba: *Bikásti ész seohávo náfsi!* Kerestem, de nem találtam. Kövek, virágok, csokrok, sirtáblák német, magyar, horvát felirással. Héber betűt alig látni. Ezek a néma kövek mennyit beszélnek!

Itt, ugy látszik, nemcsak a zsidók, hanem a zsidóság is el van temetve. . .

Szomoru fűzfák lengetik leveleiket, hervadó virágok terjesztik bódító illatukat. Szívemre nehet zedik a sok szomoru gondolat és bánatos érzelm. Menekülök vissza az élet fájához, az én régi szép hazám eleven tükréhez, ahol veszekednek, civakodnak és marakodnak, de élnek és akarnak élni és élni fognak örökké.

Dr. Ábrahámsohn Herman.

קניענעלע עטרה פארן
פון פיינסטעס זילבערעס אלמאקא
זינא זילבער ערצייגט
Teitelbaum Márton ékszerész
Sátorajajuhely, Rákóczi-u. 27
אויפטרעגעט עט עטרה רעפארמירט ווערען
אויך פער פאסט פראקט ערלעדיגט.

minden festőművész

Képeit.
BUDAPEST-IV
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY U. 5

Nyári kalapkiállítás
szalma, csipke, panama stb. **1.80**-tól
Filzkalapmodellek csodaszép választékban **4.80**-tól
Reich Frici női kalapgyár, Vámház-körsút 10.

szeretnénk látni embereket, a nyilvánosság előtt, akik meggyőződésüknek kifejezést adnak. Nem pedig olyanokat, akik hasonlóak ama egyszerű paraszthoz, aki valóni akart a feleségétől, el is ment az ügyvédhez, megfizette az előleges költséget és csupán azt az egyszerű feltételt kötötte ki magának, hogy az ügyvéd tartsa titokban a dolgot és nem akarja, — hogy a felesége tudomást szerezzen az egészről. A paraszt válasza esete nyilatkozik meg a mostani kiválás kísérletében is. S a zsidó közéleti etikum érdekében ki kell jelenteni: a meggyőződésnek nem lehet főfegyvere a kulisszatologatás, mert akkor a vallás a politika függvényévé alacsonyodik, ami a magyar zsidóságnak eddig is sok bajt okozott. Speciálisan orthodox szemszögéből tekintve a dolgot, a helyzet a következő: Egy budapesti statusquo hitközség létesítése — bár az aligha vonna el tagokat az orth. hitközségtől — a statusquo szervezetet erőben gyarapítaná. Ez ellen pedig az orthodoxia kötelese részen állani és erősbédésüket megakadályozni mindaddig, míg a statusquo hivatalosan nem törlik programjukból az orthodox szervezet elleni küzdelmet, az unifikációt.

Erdőbénye fürdőtelepen
kőser konyha, Goldstein debreceni orth. kőser vendéglős vezetése alatt megnyílt.

Virág Gyula orth. fiuinternátusa
Bpest, Ó-utca 42.
Szeretetteljes gondosság — Legjobb referenciák a szülők részéről.

A vigasztalás szombatjára

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

„Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!“ mondja az Örökkévaló. Ott ültünk a földön az elmúlt Tisó beösvénykor és Jirmijah próféta kesergő, könnyfacsaró sirámaival és Jehüdo hálévivel, a Cionidák édesszavum dálnokával zokogtunk Jeruzsálem pusztulása felett. De *Sábosz-náchnü*-kor, a vigasztalás szombatján, Jesájo vigasztaló szózata harsog felénk megnyugtatóan, felemelően, sorsunkkal megbékéltetően.

Midőn évezredekkel ezelőtt a mai háftóra prófétája vigaszt hirdetett népének, a vigasztalás édes balzsamát csepegtetve népe ezer meg ezer vérző sebére, akkor hang ütötte meg fülét, mely következőleg szólt vala: „Szólj!“ — Erre a próféta felelt: „Mit szóljak? Minden halandó fű és minden kegye olyan, mint a mező virága. Elszárad a fű, elhervad a virág, mert az Örökkévaló lelke lehel reá, valóban fű a nép. Elszárad a fű, elhervad a virág, de I-tenünknek az igéje fennmarad örökké.“

Fájdalomtépte lélekkel tapasztalá a próféta népe romlását, miként súlyed el az mindinkább az erkölcs züllésnek mocsarában és lelki szemével előre látta az erkölcsi halálnak káros következményeit. Mert hogyha már minden népnek az erkölcs képezi a boldogulás sarkkővét, amelynek elveszte romlásba dönti a nemzeteket, úgy még fokozottabb mértékben áll ez Izráel fölül melynek papi népnek kell lennie, népek tanítómasterének és melynek

a nemzetek élén kell haladnia az erkölcs zászlajával a kezében.

Fájdalomdulta kebelével látta a próféta Izráel erkölcsi romlását és látta meg előre prófétai szent sejtéssel e nép gyászos bűnhődését. Megrázó egy kép bontakozott ki látónki saszeme előtt. Miként tör vijjogó sakeselyűk éleskaru hada: bu, bánat, nyomorúság és inség, ezer fájdalom, bánat és borzalom a magános elhagyott kis gerlicére: Izráelre! Az egyik villám a másik után sujt le e gyöngye kis népre. Hatálmás népek és a népek hatalmasai rajta mutatják be zsarnoki

önkényeskedésüknek lesújtó próbatévéseit. Hova meneküljön a bus kis gerlice az üldöző vércsék elől?! Sötét kétségbeesés felhői gomolyognak körülötte. Oh, ne essél kétségbe! — sikolt fel a vigasztaló szózat a próféta résztvevő kebeléből. Vigasztalás talizmánt hozok én számódra, gyógyító balzsamot csöpögtetek sajtó sebektől elborított lelkületedre.

Egykor I-ten meg fog vigasztalni tégedet. I-ten nem dob oda tégedet mertalék gyanánt a vérengző ölyveknek. *Náchnü!* Fel fognak emelkedni a mély völgyek. Ki fogsz emelkedni lelki betegségéd mély örvényeiből. Le fogod tépni magadról az anyagias életelveknek a föld porához bilincselő béklyóit. *Náchnü!* Ujra teljes szépségben fog ragyogni I-ten dicsősége feletted.

A nikolsburgi gettó csodája

— Saját tudósítónktól —

A nikolsburgi gaon halálának századik évfordulója alkalmából máris számosan jöttek, a nagy főrabbi sírhelyét meglátogatni, Nikolsburgba. Ebből az alkalmából egy igen érdekes momentumra terelődött az idegenek figyelme. Három évvel ezelőtt ugyanis óriási tűzvész pusztított a nikolsburgi zsidónegyedben, de a gettó kellős közepén álló Quergasse 9. számú ház, mely az akkor leégett három utca keresztezésén áll, — jóllehet zszindely a teteje s így könnyen tüzet foghatott volna — nem égett le. Az utóbbi 100 esztendő alatt már négy tűzvész hamvasztotta el a zsidónegyed, de a Quergasse 9 számú ház, mely a hajdani gettó utolsó háza volt és melynek homlokán nagy betűkkel ez a szó olvasható: עירוב, egyetlen egyszer sem fogott tüzet. Az a

legenda fűződik ehhez a házhoz, hogy azt százhusz évvel ezelőtt egy Topolánszky nevű nem-zsidó szerzte meg tulajdonjoggal és mert nem szívesen látta házán a héberbetűs felirást, azt el akarta távolíttatni. De minthogy ez a ház volt a határ, melyen túl a zsidóknak szombatban nem volt szabad vinni, R. Mordechái Binét interveniált a tulajdonosnál, aki megnagyta a felirást. A gaon azután hálából I-ten áldását kérte a házra, hogy soha tűz martaléka ne legyen. És az idő óta tényleg már négy óriási tűzvész dühöngött a zsidónegyedben, de a Quergasse 9 számú ház mindig sértetlen maradt, holott jobbra-balra tőle minden második ház leégett. Most százan és százan állják körül a megmaradt házat és szájról-szájra jár a legenda R. Mordecháinak hatásos áldásáról.

Csak Goldberger-festőt kérünk!

Reiner Károly Részv.-Társ.
textil-bizományi nagykereskedés

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT
bizományi üzlete

Uj helyiségei: VI., Vilmos császár-ut 15.
(a Bazilikával szemben).

Uj telefonszám: Lipót 962—53.
Sürgőnycim: Reingold.

Politikamentes hitközségek*)

Írta: LÖFFLER HENRIK, a budapesti orthodox hitközség főtitkára

Hazánk zsidó hitközségeit vallásárnyalatú különbségeik dacára testületi minőségükben ugyanegy közös vonás jellemzi. Minden hitközség — legyen az orth., neológ vagy statusquo — gondosan örökös afőlött, hogy csakis vallási, kulturális, emberbaráti és szociális téren belül működjenek. A hitközségek vezetői nemcsak saját személyükben nem visznek be oly ügyeket a tanácssterembe, amelyek oda nem valók, hanem vigyáznak arra, hogy kívülről se csempészzenek be a hitközségi feladatok keretét túlhaladó tendenciákat. Mert más a vallásközösségek célja és más a politika feladata. A vallásközösségek konzervatív természetüknek fogva állandóságot jelentenek és joghatályukat csakis a hivatkozott területekre terjesztik ki. A politika viszont az ország összes polgárait — valláskülönbség nélkül — érdekli és ennek folytán a társadalmi élet mindenkor irányelvei szerint változik. Tehát két, egymástól eltérő és elkülönített probléma, nem szabad őket összekeverni.

Eltekintve attól, hogy az államhatalom maga sem enged meg,

*) Ezt a cikket a jeles autor évekkor elszöktetett irta a Zsidó Ujság-ba. A pesti statusquo mozgalom által a cikk aktualitást nyert.

Siófok fürdőtelep orth. כשר

pensió és étterem

Vasutól, strandtól 2 percre. Kitűnő házikoszt. — Pontos kiszolgálás. — Referenciák: a bpesti orth. rabbinátusnál. Pártfogást kér

BLAU, orth. kóser pensió
Siófok, Batthyány-utca 6. szám.

Orth. kóser penzió Balatonszemesen,

ötzöri étkezéssel 8 pengő. Ugyancsak kapható nálam orth. kóser bor 15 literes tételekben, 11%os fehér rizling P 1.20-ért

Özv. KOHN SÁMUELNÉ.

hogy vallásközösségek hatáskörükbe nem tartozó ügyekkel foglalkozzanak, már azért sem volna ajánlatos a politikai kérdéseket — ha burkolt formában is — a hitközség ügyrendjébe beleszorítani, mert ez a hitközségi belbékének a felfordulására vezetne. Előfordult ám a régebbi időkben, hogy a politikai harcokban az egyik vagy a másik politikai párt exponense megkísérelte a hitközségeket mint testületeket politikai állásfoglalásra bírni, de ez az igyekezet mindig meddő maradt. A kísérletezésnél továbbra nem mehettek, mert akadtak mindig józan gondolkozásúak, akik meggátolták, hogy a hitközségek politikai harctéri területtől alakuljanak át.

Igy volt a múltban. Ha azonban figyelemmel kísérjük az utóbbi idők politikai törekvéseit, jogosan felmerül a kérdés: hogyan lesz ez a közeljövőben? Fenn fogják-e tarthatni jövőre is a hitközségek az eddigi helyes gyakorlatot? Közismert dolog ugyanis, hogy hivatásos politikusok és a társadalmi téren működő férfiak revideálni készülnek eddigi politikai állásfoglalásukat. Élénk politikai versengést látunk, mely különböző árnyalatú pártalakításokban nyilvánul. Ezek a pártok programjukba felvették a zsidó vallásu polgárok bizonyos jogainak a kivását is. Ez a követelés természetesen az érdekeltknél erős visszhangra fog találni. Nem fogják-e a pártok ezek után figyelmüket ráirányítani a hitközségekre, mint olyan tényezőkre, amelyekkel számolni kell? Nem fognak-e a hitközségi élet fórumán olyanok jelentkezni, akik a hitközségeket kalandos kísérletekre felhasználni készek lesznek. Ugy az egyik, mint a másik eshetőség ellen már eleve erélyesen tiltakozni kell. Hitközséget ily dilemma elé állítani nem szabad. Mert lerombolná a belső békét és sok alkotó munkát kérésessé tenné.

A hitközségi elnököktől, mint társadalmi tényezőktől, nem lehet elvitatni azt a jogot, hogy elvbártaikat maguk köré gyűjtsék és befolyásolják, de ezt csak mint magánemberek tehetik; tisztsgükkel, illetve a hitközséggel politikai propagandát kapcsolatba hozni, végzetes hiba volna. Szükséges tehát az ügyet már most szóba hozni, hogy idejekorán védekezéshessék minde a hitközség minden eshetőség ellen.

Haladni kell az eddigi kipróbált uton: a zsidó hivek tömörülése kizárólag a „politikamentes hitközség” keretében történjen. Ez közös zsidó ügy, de eminenter hazai orthodox érdek.

Iskolakönyvek

az ország összes iskolái részére kaphatók Müller-nél, Budapest, VI., Laudon-utca 2.

Taléslzim,
Máchzajrim,
Szefórim.

Figyelem!

Orth. כשר étterem nyílik meg Budapesten augusztus 18-án. Magyar és francia konyha. Izletetes ételeinek figyelmes kiszolgálását többéves svájci gyakorlat biztosítja.

Richter Nővérek Holló-u. 12. szám első emelet.

Pártoljuk a szombattartó iparosokat és kereskedőket!

Schück

orthodox fiuinternátus
Budapest, Kertész-u. 32.

Bennlakó diákok szeretetteljes gondozásban részesülnek.

DIVAT-CIPŐK Antilop legujabb színekben

Abbé-cipő masnival világos drapp	P 17.80	Valódi kigyó-cipő reklám ár	P 27.80
Lakkcipő divatforma	P 17.80	Férfi fekete félcipő finom kivitelben	P 22.80

Saját készítés Vidékre utánvét Nem tetszőt cserélünk

Guliver Cipőház Rákóczi-ut 1. sz.

Emlékezés R. Mordechái Binét-re

— Elhunyt 100 éves fordulójára —

Ov hónapjának 13. napján, hétfőn lesz 100 éve, hogy Karlsbadban az öröklébe költözött R. Mordechái Binét, a morvaországi főrabbi, akit az ő korában s azóta még soká minden közelebbi jelző nélkül csak e néven ismertek: „Der Land-rov”. Száz éve annak, hogy elhunyt, de emlékét egyáltalában nem lepte be az időnek moza. Ugy érezzük mintha még élne. Ha könyveibe beletekintünk úgy tűnik fel nekünk, mintha most is szólna hozzánk. És amíg lesznek, akik R. Mordechái Binét tőráját tanulják, addig a szó legnemesebb értelmében él, sőt meg fog valósulni rajta a bölcsök szava: az igazak nagyobbak haláluk után, mint életükben. Vonulassunk fel az áldott élet egynéhány részletét a „Jajmó hilulo” az örökkévaló sággal való egybekelése emléknapján.

Fehérmegyében, Csurgó faluban született 1753-ban a kis Mordechái igen szegény szülőktől. Istól-vérig vallásos édesanyja, aki morvaországi származása volt, nagy lelki gyönyörrel tapasztalta, hogy kis fia milyen eleven eszű s elhatározta, hogy a Tóra-tanulásnak szenteli. Mivel erre a kis faluban mód nem kínálkozott, elküldte a messze-kekvő Nikolsburgba. Tizenegy éves korában már megbámult tudós lett. Innen Elzászba került, majd Fürthbe igyekezett, ahol R. Jajszéf Steinhárdt, a Zichrajn Jajszéf szerzője működött s híre egész Európából odavonzotta a növendékeket, 18 éves korában megházasodott és teljesen a tanulásnak élt. Jámorságáról, aszketizmushig menő szent életmódjáról csodákat beszéltek. Nemsokára rá a nikolsburgi község, ahol akkor R. Gerson Chájesz működött főrabbiaként, meghívta dájonnak. Onnan Lundenburgba került rabbinak, majd Schossburgba (Sasvár), ahol egy évi működés után érte a nikolsburgiak új meghívása. A főrabbi R. Gerson meghalt s a hitközség közvéleménye

az oly nagybecsült volt dájenn felé fordult. R. Mordechái az egész morvaországi tartománynak a hatóságok által elismert főrabbi lett. Rendkívül nagy tekintélye volt. Tekintélyének latbavetésére volt szükség, hogy az akkor Németországban megkezdődött és Ausztria-Magyarországba szivárgó reform-mozgalom tovaterjedését megakadályozza a hagyományos zsidóság érdekében. Mikor a pozsonyi rabbiszék R. Mesülem Iger elhunytával megüresedett, a hitközség 1802-ben őt akarta megnyerni, de ő a meghívást el nem fogadta és a Gondviselés akarata volt, hogy helyébe a — Chászám Szajfer kerüljön. Ugyancsak megtisztelő módon meghívta a krakói nagy hitközség, de ő ez alkalommal se akarta elhagyni nikolsburgi hivatást.

A nagy szellemi munka és a folytonos tevénykedés aláásta az erőteljes ember egészségét s orvosai határozott sürgetésére 1829-ben elhatározta magát Karlsbadba való utazásra. Karlsbadba érve gyöngülni kezdett ereje és Ov 13 án kilehelte nemes lelkét. Halálos ágyán határozottan kifejezte ama óhaját, hogy hitközségében temessék, vagy ha az nem volna lehetséges, akkor legalább egy nagy községbe, pld. Prágába vigyék holttetemét. A helyi hatóságok akadékoskodtak, nem akarták engedni az oly messzire való szállítást bebalzsamozás nélkül és így ezután kénytelenek voltak Lichtenstadtban, egy Karlsbadhoz közeli hitközség zsidó temetőjébe nyugalomba helyezni.

A nikolsburgiak nem tudtak belenyugodni abba, hogy büszkeségük idegen temetőben feküdjék s felszólították Lichtenstadt községet, hogy engedje meg az exhumálást, de ez ellenszegült és azzal érvelt, hogy a szentéletű férfiú hamvaihoz már szerzett jogai vannak. A dolog a pozsonyi főrabbihoz került, aki vallástörvényi szempontból a dolgot eselle megengedhetőnek ta-

lálta. Pár hónappal később azonban azt írta a Chászám Szajfer, hogy fenntartás nélkül az exhumálás mellett van. Erre a lépésre az indította, hogy a Lichtenstadtba való temetés után egy fél évre megjelent neki álmlában a nikolsburgi gáon s elmondotta neki, hogy ő a Lichtenstadtba való eltemetetését büntetésnek tekinti. Ugyanis el volt jegyezve a Lichtenstadti rabbi leányával és ő felbontotta a leánnyal való eljegyzést. Az ezért járó büntetést egy félévi lichtenstadti eltemetetésével már lerőta és így kéri a Chászám Szajfert, járuljon hozzá a Nikolsburgba való átviteléhez. A nagy gáon kívánságára azután Adar hó 12 én megtörtént a nikolsburgi temetés (Chászám Szajfer VI. rész 37. sz.)

Irodalmi hagyaték nem nagy terjedelmű, de rendkívül becses. Még életében kezdte kiadni a „Mordechái” című talmudikus műhöz magyarázatát (Biür Mordechái). Halála után jelent meg a szombaton tiltott munkákról szóló műve (Mogén Ovajs) és reszpenzumai, a melyeknek bizonyára csak kis része látott napvilágot, lévén R. Mordechái Binét akkoriban általánosan elismert tekintély s így tömegesen fordultak hozzá felvilágosításért. De lehet, hogy szerénységében nem tartotta szükségesnek a kérdésekre adott feleletek megőrzését.

A nagy férfiú emléknapján kérjük a Mindenható, hogy minden időben támasszon R. Mordecháihoz hasonló irányítást, példaadó Tóra-fejedelmeket.

Schwarz Zsigmond, Kisvárd.

A debreceni **Paneth**-féle orth. és füstölt **szalámi** a legjobb. Mindezt kérje!

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek ur- [és női]-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó. Előfizetőinknek 5% engedmény. — **Seidner Lipót** áruháza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

Ne iparos-jesivát, hanem az iparos-ifjúság vallás-oktatását!

I.

Bár a Zs. U.-ban Ábrám M. ur Kecskemétri, a rabbi urakat és a központi bizottság illusztris tagjait hívja fel a kérdéshez való hozzászóláshoz, azonban az ügy fontosságánál fogva, szerintem minden rang nélkül is, mint egyszerű harcos bárki beállhat az eszméért küzdők sorába.

A jesivák iparosítását (ha lehet így nevezni) az eddig elhangzottak értelmében, szerény véleményem szerint fizikai lehetetlenség, de nem is kívánatos. Aki 10-12 éven át ültük körül a különböző jesivák hosszú asztalait, nem lehetünk különböző nézetben abban, hogy aki délelőtt illetve a nap egyik felében valami iparral foglalkozik, nem tarthat lépést azzal, aki egész nap kizárólag csak tanul. Ha valaki a jesivában jártaságát akar szerezni a talmudban, hogy számottevő *ben tajro* legyen, annak szorgalmasan kell tanulnia, még az éjjelt is nappalá tennie, hogy célját elérje. Az eredmény egész embert, egész napot igényel. A jesiva fogalmát nem lehet feláldozni olyanokért, kik csak egy kis ismeretet akarnak szerezni a zsidó tudományokban, hogy az amhoorecz kategóriából kiemelkedjenek, a jesiva csak olyanoknak való akik *alapos* tudást akar maguknak elsajátítani. Az iparos böcherek a jesivában csak zátonyok volnának, melyeken a kizárólag tanulni vágyók hajótörést szenvednének.

Tehát nem kívánatos. De nem is kivihető. Nézzük a növendék szempontjából. Melyik volt böcher kolléga tudna elképzelni egy iparos böchert, aki délelőtt fűrészel, gyalul, csirizel és kalapál, szóval *nehéz testi munkát végez*, délután képes legyen eligazodni a talmud és kommentárainak szövevényes labirintusában?

Vegyük a munkaadót, kire, ha még oly hü orthodox is az illető, lehet-e ráoktroynálni egy, gondolatilag más oldalról teljesen elfoglalt böchert, hogy üzemében vele küz-

kadjon a körülmények folytán amegy is túlfeszített idegű főnök? Az ipari munka elsajátításához is egész ember és egész nap kell.

A dolgot tehát más szemmel kell nézni. Szerénységem a következők batorkodik a nyilvánosság elé — megvitatás céljából — előterjeszteni:

A *jesiva integrálásához ne nyuljunk*. Aki kizárólag tanulni akar, annak legyen alkalmja jesivába menni. Aki valamely iparágra akar menni, annak meg van az alkalmja elsajátítás céljából elhelyezkedni, de teremtsünk alkalmat, hogy az illető tanfolyamok létesítése folytán a zsidó tudományokban magát felfogásához és idejéhez képest kiképezhesse. Gondozni kell tehát az iparos ifjúságot, csoportosítani egyesületekbe.

Több alkalmi előadónak a bevonásával, lehetne az előadandó tantárgyakat is rendszeresíteni. Nemcsak előadni, de gyakoroltatni is. Vizsgákat rendezni, Valamely módon érdeklődésüket felkeltetni. — Korra való tekintet nélkül, bárki rendszeresen hallgathatná az előadásokat. Ha valaki tehát ifjú gyermek éveiben kenyérkereset után nézett és iparágra készült elő, alkalmja nyílik, lassu, de biztos tempóban pótolni az elmulasztottakat.

Ha ezen előterjesztésem csak némileg is megközelíti a helyes utat a cél felé, úgy mindannyian gyülekezzünk nagy koncepciójú tanügyi igazgatónk köré:

szervezze meg a zsidó iparos ifjúság orsz. szövetségét, mely helyicsoportok útján, tárgyak előírása és központi igazgatása mellett, egységesen képezhetné magát szent hagyományainkban, vallásunk és teremtőnk dicséretére.

Domány Ernő. Bpest.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

II.

Nagyon helyes a gondolat, hogy egybekapcsolják az ipart a talmud tanítással. No de azt alkalmazzuk azoknál, kik gyermekeiket csak iparra akarják nevelni, azok az ipari tanulás idejéből vonjanak el időt a talmud tanulás javára.

Nézetem szerint csakis akkor lesz lehetséges megfelelő vallásos nevelés, ha az ipari és kereskedelmi tanulás idejéből fognak a zsidó tanulás javára időt elvonni. Mig azok, kik gyermekeiket jesivákban taníttatni szándékoznak, azok a fiuk továbbra is kizárólagosan a szent tannal foglalkozzanak. Ha majd alkalmazni fogják az általam ajánlott módszert, vagyis a képzendő iparos és kereskedőket mellékesen a talmudi tudományokból is oktadják, teljesülni fog a „*tajvo tajro im derech erez*”. De semmi esetre sem szabad ezt csinálni a talmud tanulás rovására. Nincs is jogunk a régi bevett szokást, hogy a jesiva ifjúsága a talmud tanulás mellett mással ne foglalkozzék, megmástitani.

Herczl Simon, Dunaföldvár.

A régi, ismert abbáziai orth. kóser

Tauber penzló

mely a legkényesebb igényeket is kielégíti 50 komfortos szobával,

Siófokon megnyit.

Divatköltőde! Javításokat elvállalok. **Oppmann,** Kisdiófa-u. 9. — (Szombaton zárva.)

Hajszálak kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „**Miracle**” hajeltávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legtekélyesebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Apróságok nagy emberekről

I. Egy pohár, tíz pohár.

A híres Kszáv Szajferről, z. c. I. szól az alábbi kedves és egyben jellemző apróság: A rebbeben, aki jámborsága és szívjósága mellett egy kissé túl temperamentumos volt, egyizben nagyon megharagudott a szobalányára, aki — mellesleg megjegyezve — árvaleány volt. Az ok megvolt rá, mert ügyetlenül végezte a dolgát. Az ügyetlensége ez egyszer hangos csörömpölés formájában nyilvánult meg. Ebéd ideje volt, melyet a tálalás szokott megelőzni. A szobalány egy csomó poharat vitt be tálcán. Az ajtóban valamiben megbotlott, és — jaj a fülnek, hogy ezt hallania kell, — zsupsz! A poharak a padlóval jöttek érintkezésbe és — tessék ámulni és bámulni! — nem történt semmi baja a — padlóknak, de a poharak azon rend és mód szerint darabokra törtek. Ez, ugyebár, természetes. De még természetesebb, hogy a csörömpölő hang visszhangjaként a rebbeben hangja csendült meg. Ez a két hang, a csörömpölő és a zsörtölődő, a szegény leányt annyira elkábitotta, hogy védekezni sem tudott. De amikor a rebbeben követelte, hogy fizesse meg az okozott kárt, egyszerre megoldódott a leány nyelve is.

— Akkor menjünk a dájonhoz, adta ki a jelszót a rebbeben. Ez ellen nem lehetett szólni. A rebbeben felkészült, a leány is utra készen állt. Ekkor kijött házikámban a rebbe.

— Hová készül a rebbeben? — kérdi a rebbe.

— A dájonhoz — hangzott a felelet. És pár szóval elmondta az esetet. A rebbe szó nélkül odamegy a szekrényhez és kiveszi az uccai kabátját, jeléül annak, hogy ő is menni akar.

— Oh ne fáradj, majd tudom magam is, mit kell a dájonnál mondanom, — szól a rebbeben.

— Tévedsz, édes fiam, ha azt hiszed, hogy én a te érdekében akarok elmenni. Ellenkezőleg, a leány érdekét akarom ott megvédelmezni.

— ? !

— Igen, mert szivből megbánta a tettét.

— Megbánta? Honnan tudod, hogy megbánta? — heveskedett a rebbeben.

— Hát onnan tudom, édes fiam, — felelt mosolyogva a rebbe — mert én csak egy poharat törtem el — tudniillik a *chüpe* alatt — és már százszor megbántam, akkor hogy nem bánta volna meg ő, aki tíz poharat ellőrt! . . .

A felelet, melyen rágódni lehet.

Ez pedig a Kszáv Szajfer testvéröccséről, a szintén híres Rabbi Simon Szófer krakkói főrabbi és reichsráti képviselőről szól. Nagyon elfoglalt ember lévén, kiadta a rendeletet, hogy csak olyan embereket bocsássanak be hozzá, kiknek fontos megbeszélni, vagy kérdezni valójuk van. A közönséges ojrach-okat elégítse ki a háznépe. Egy élelmes snorer sehogyszem tudott belenyugodni abba, hogy ő krajcáros „nedóvó”-val távozzék onnan, ahol a rebbetől jóval nagyobb kaphatna. Magára öltötte a sábosz-bekecsét és jelentkezett a rebbe házábanál. Mikor a rebbeben át akarta adni a szokásos nedóvet, sértődötten utasította vissza, hogy mit gondol a rebbeben? Ó nem snorer! Neki fontos kérdése van a rebbehez. Természetes, hogy beengedték. Alig hogy betette maga után az ajtót, éneklő hangon kezdte: Rebbe, a hárbe Kasche (súlyos kérdés): a gemore azt kérdezi: „*Keszef minolon?*” (szó szerint azt jelenti: honnan lehet pénzt kapni?) Geld? A rebbe megértette a célzást. Ki-

Kitűnő minőségű

Hutter

כשר Szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—92, 93, 94, 408—92.

vett egy forintot és mosolyogva szólt: Itt a felelet. Az élelmes ojrach szépen megköszönte és elment. Két hét múlva újra megjelent és ismét bejutott a rebbehez, ahol az első alkalommal felvetett „súlyos kérdést” ismét felvette: „*Keszef minolon?*” A rebbe csodálkozva szólt: Hiszen már megadtam rá a feleletet! — Igaz, igaz rebbe-leben, csakhogy addig rágódtam a feleleten, (a forintért vett eledele elfogyott) míg a kérdés tovább kérdés maradt . . .

Hoch Lajos.

Csodaszép
parókák!

Tartós ondóllálás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász

Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

Tisztelettel értesítem barátaimat és a t. közönséget, hogy a Fränkel-féle

Rombach-u. 12. sz. orth. כשר vendéglőben

az üzletvezetést átvettem.

Budapest.

Hartstein Vilmos

volt debreceni vendéglős.

Hygienikus, egyszerű, olcsó

Gyenes Antal

és központi melegvízfűtéseket (5 kg. kox-fogyasztás naponként), készít, alakít, javít, központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás és fürdő berendezési vállalata, **Debrecen**, Arany János-u. 27. Telefon 9—37.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Náchmü, Voeszchánán,
Av 11, III. Perek
Sábosz kezdete (Bpest): 6 óra 45 p
kimenetele „ 7 „ 35 „
— Szerda: Chámiso Ószor —

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani szíveskedjenek. Az átutalás leggyorsabb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

— A budapesti statusquo hitközség ügye, mellyel vezércikkünkben foglalkozunk, szóba került a főváros közigazgatási bizottságának hétfőn megtartott augusztus havi ülésén. Dr. Gál Jenő szóvá tette a kultuszminiszter leiratát. Tekintettel arra, — ugymond — hogy a kérdés beható tanulmányozást igényel és különböző szempontokból való megvilágítása szükséges, kéri a főpolgármestert, hogy a főváros küldje meg a leiratot másolatban a neológ és az orthodox hitközségnek s csak a hitközségektől beérkező válaszok után tüzze a tárgyat napirendre. Ripka főpolgármester válaszában kijelentette, hogy bár szándékában volt a miniszteri leiratot már most tárgyalni, Gál megokolt ellenvetése folytán elhalasztja azt a közigazgatási bizottság szeptemberi ülésére.

— Zürich és a magyar orthodoxia. A zürichi cionista konferenciákkal kapcsolatosan az Orth. Központi Iroda a napilapokban és egy nem-orth. organumban a köv. tiltakozó nyilatkozatot tette közzé: „Egyes napilapokban megjelent ama hírrel szemben, hogy a közelmúltban a budai izraelita hitközség disztermében megtartott cionista, Pro-Palesztina és Jewish Agency — közös értekezleten az összes magyarországi zsidó hitközségek és intézmények képviselve voltak: az Orth. Izraelita Központi Iroda vezetősége kijelenti, hogy nemcsak az nyilván-

való valótlan, mintha ott valamennyi magyar zsidó hitközség és intézmény képviselve lett volna, hanem ellenkezően, a valóság az, hogy — hivatalos tudomása szerint — egyetlen orthodox zsidó hitközség sem küldött delegátust erre az értekezletre. Ennélfogva ebből az értekezletből a zürichi Jewish Agency kongresszusra kiküldött magyar delegátusok a hazai orthodox zsidóságot semmiképp sem képviselik. Az orthodox zsidóság teljes egészében perhorreszkálja és már vallási okokból is ellenzi a cionizmust, a mizrachizmust és annak — Pro-Palesztina és Jewish Agency elnevezés alatt — utóbbi időben keletkezett újabb válfajait is.”

— Rabbí Mordechái Binét emlékünnepe. A nikolsburgi hitközség világhírű volt főrabijának halálának centennáriuma alkalmából nagy emlékünnepeket rendez. A hitközségben a régi dicsőségből már csupán a kegyelet maradt meg. Az ünnepélyre a pozsonyi Aguda részéről, valamint Bécsből is vasárnap társas kirándulást rendeznek Nikolsburgba.

— Elhunyt multimilliomos. Most hunyt el Londonban a dúsgazdag Bernhard Baron zsidó filantrop. Végrendeletében 1 millió fontot jótékony célra, egyötödét zsidó intézményeknek hagyta. Életében is sokat áldozott a zsidó intézményeknek céljaira. 65,000 fontot adott egy zsidó szanatóriumra, 7000 fontot a londoni zsidó árvaháznak, 100,000 fonttal érdekltséget vállalt a Jordán vizének elektrifikálására alakult vállalatba, amelynek célja Palesztinát villanyvilágítással ellátni. *Kimondottan vallástalan volt, a szélső londoni reformhitközség kebelébe tartozott, végrendeletében 10,000 fontot hagyott neki s annak temetésében helyezték el — az urnáját.*

— A két leggazdagabb lengyel zsidó. Szinte hihetetlen, hogy a két leggazdagabb lengyel zsidó között az egyik a radomszki rebbe. Vezetője sok ezer chészidnak, de egyikőtől sem fogad el pénzt, mert nem szorul rá; 80 háza van Berlinben. Varsóban és Sosnowitzban ingatlanai vannak s azonkívül nagy textil üzlete Lodzban. Pár hónappal ezelőtt férjhez adta leányát egy rebbe szegény fiához, és hozományul egy házat adott neki 100,000 dollár értékben. — A másik zsidó férfi még gazdagabb, mint a rebbe, Oscher Kohnnak hívják, tulajdonosa a Widzew-műveknek, Lodz mellett. 9000 munkás dolgozik a gyárakban éjjel-

nappal. Szakemberek szerint az üzem a lengyel textilipar büszkesége. Oscher Kohn egyébiránt böcher volt, megházasodván több évig kosztot evett szokás szerint az apósánál s csak midőn a koszt-évek véget értek, fogott hozzá az üzlethez, amelyet oly hallatlanul felvirágoztatott. Most az a hír érkezik, hogy Kohn az óriási tüzemét Palesztinába helyezi át. Ennek az elhatározásnak oka összefügg azzal a szomorú esettel, amelyről a Zsidó Ujság annak idején említést tett. Oscher Kohn ugyanis zseniális fiára bízta az üzemek vezetését. Ez a fiú egy csoport-vezetőt fogadott fel, ki nem felelt meg a feladatának s ezért a fiatal Kohn más, alacsonyabb besorozást adott neki. Ez emiatt bosszút forralt s amikor a fiatal főnök este hazafelé tartott, megleste s 4 golyót lőtt bele, a megtámadott utolsó erőfeszítéssel szintén revolvvert húzott elő s támadójára lőtt. Kohn még az éjjel meghalt, a gyilkos 24 óra múlva halt meg. Most azután jön a legzomorubb. A gyilkos temetésén az egész gyár nem-zsidó munkássága résztvevő és dicsőítették, hősnek s vértanúnak nevezték a gyilkost. Ez a csunya utójáték érlelte meg a fia-vesztett apában az elhatározást, hogy otthagyja az ellenséges lelkeletre nevelt munkásokat s Palesztinában kezd meg a munkát.

— Antiszemita sajnálja a zsidó szakállt. A Gellérthegy oldalán legények tépegetnek zsidó szakállakat és az egyik antiszemita lap ez ellen határozottan kikel. Hogyan lehetséges ez? Ugy, hogy van egy növény, amelynek latin neve *Linaria cimbalina* s magyarul „zsidó szakáll”-nak hívják. Ennek a magvait ültette el a lap egy előfizetője a Gellérthegy szikláinak hasadékaiba. A zsidó szakállt azonban a kertészlegények kitépdesik, amiért nagy a megbotránkozás.

— Haláleset. F. hó 11-én temették Tiszalökön óriási részvét megnyilvánulása mellett a 97 éves patriarchális korban elhunyt *Neuwirth Jónást*. A Tiszalöki Takarékpénztár ny. vezérigazgatóját. A megboldogult aki 7 évig volt a *Kszáv Szajfer* tanítványa Pozsonyban, hosszú években keresztül viselte a hitközségi, valamint Chevra Kadisa elnöki tisztségét. A gyászhasznál *Jungreis* Nándor tokaji főrabbi ecsetelte szívbemarkoló szavakkal a család, a hitk. és a társadalom pótolhatatlan veszteségét. A temetésen jelen volt a fősolgabíró és a hatóság összes tagjai. — תנחומים

— A Jewish Agency ülése Zürichben. Zürichből jelentik: „A Jewish Agency hétfői ülésén élénk vita fejlődött ki a Palesztina kiépítésére megalakítandó nagy részvénytársaság kérdésében. A palesztinai kormány nézete szerint a részvénytársaság munkájának elsősorban állami funkciókra kellene kiterjednie, így főleg a nevelés, a közegészségügy és a gyarmatosítás fejlesztésére. A radikális cionisták, akik egészen a szavazásig ellene voltak a Jewish Agencynek, ünnepélyes nyilatkozatot tettek, amelyben megígérték, hogy a jövőben lojálisan közreműködnek a Jewish Agency munkájában. A tárgyalás végén különböző előkészítőbizottságokat alakítottak.”

— A német alkoimányünnep. Augusztus 10-én volt tíz éve a német köztársasági alkotmány megszavazásának. Az alkotmány kodifikálója egy zsidó jogtudós, Hugo Preis volt. Az új köztársaságnak a legnagyobb külügyi szolgálatait a meggyilkolt Rathenau miniszter, aki szintén zsidó volt, tette. Mindezekért az antiszemiták ugys nevezik a köztársaságot: *Judenrepublik*. A nagy köztársaság azonban egyre erősödik s az augusztus 10-iki fordulót egész Németország nagy lelkesedéssel ünnepelte. A zsidó templomokban hálaadás volt s mindenütt megjelentek az i-tentiszteleten a hatóságok. A berlini nagy zsidó hitközség még azt is szükségesnek tartotta, hogy vasárnap délután nagy sportünnepejt rendezzen...

— Ujabb bajok a Szent Fálnál. A Nyugati Fálnál ugylászik szer vezet bújogatás következtében állandó surlódások vannak az imádkozó zsidók és az imát megzavarni akaró arabok között. Mult héten a péntek esti i-tentiszteleten két esetben is megkísérelték a zavarcsinálást. Az egyik tettest lefoglalták s rögtön 7 napi börtönrre ítélték. A másik esetből kifolyólag egy zsidót és két arabot állítanak a bíróság elé. Az a palesztinai kormány által adott engedély, amelynek értelmében az araboknak joguk van átfurni a falat s átjárót létesíteni, rendkívül nagy elkeseredést okozott Palesztina egész zsidósága körében. A zürichi cionista kongresszus ez ügyben igen határozott hangú határozatot hozott. Kuk nem-orth. főrabbi a következő sürgönyt küldte ebben az ügyben a kongresszusnak: „A Nyugati Fal oldalán tervezett arab építési munkálatok megsemmisítik szentélyünk maradékához való jogunkat. Egy átjáró átörése egyetlen szent helyünkön kritikus állapotot teremt, min-

STERN és TÁRSA

orth. כשר virstll, szalámi
és füstölthúsárugyár

ajánlja
kitűnő
szalámi
gyártmányait.

5 kilogramm rendelésnél
franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Főüzlet:

Király-utca 54.

Telefon: Lipót 980-08.

Sürgönycim: „Sterncomp”.

Fióklerakatok:

Grosz B. Teleki-tér 5.
Auster S. Péterffy S.-u. 42
Ujpest: Go'dmann,
Piac-tér.
Kispest: Rottmann,
Kossuth-tér 2.

denkorra felejtethetetlen szegyet jelent az egész népre s türethetetlen fájdalomt szerez. Igazságot követelünk, követeljük, hogy szentélyünk megcsufolása érjen véget már, az átjáró beépítendő, mert ez a mi ájtatossági szent helyünket az arabok számára való egyszerű átjáróvá teszi.” Az Aguda Jeruzsálemben interveniált.

— Arab tulkapás. Jeruzsálem egyik iskolája kirándulást tett a Meorász Hamáchpéló-hoz, a bibliai ősök temetkezési helyéhez, amelyet tudvalevőleg az arabok tartották birtokukban hosszú időnkig s csak a legújabb időben engedték be belépődij ellenében a zsidókat. Mikor a gyerekek a Machpéló barlanghoz érkeztek, arab suhancok közpörrel fogadták őket.

— A nem orth. világból. Berlinben most ünnepelik Person Artur galiciái születésű professor 70. születésnapját. A jubiláns a tudományos meteorológia egyik nagy mestere. Ilyen minőségben a léghajózással is foglalkozik. Már 1901-ben emelkedett egy általa konstruált repülőgépen 0,800 méterre, azaz eddig a legmagasabbra amit léghajós elért. — A danczigi műgyetem diszoklevelet adott dr. Neuberger professornak, aki a kéma egyik legkiválóbb művelője. — A berlini egyetemen külön tanszéket állítottak a rákos betegségek gyógyítása számára. A tanszékre kinevezték *Blumenthal* professort, a berlini zsidó kórház volt igazgatóját — A multkor irtunk arról, hogy egy bielefeldi orvos, dr. Gerson a tuberkolozist diétával gyógyítja. Most kiderül, hogy az egyszerű orvosnak az ő módszere miatt sok antiszemita üldöztetésben s orvosi körökben e edő félreismerésben volt része. Most hogy egy egyetemi professor csodákat állapított meg a gyógyomódról, az egyszerű zsidó orvos nagy híresség lett. Fgy amerikai filantrop Cassel városával egyetemben pedig mindjárt szanatóriumot rendez be neki és most a világon ezren és ezren reménykedve néznek a zsidó orvos gyógyomódja felé, hisz a rák mellett a tuberkulózis az emberiségnek legveszedelmesebb betegsége, amely ellen a küzdelem eleddig igen csekély eredménnyel jár. — Amerikában 78 éves korában elhunyt Emil Berliner, németországi származású zsidó feltaláló akinek találmányai között többek között a mikrofon hangerősítő nevezetes, amely a rádióknak egyengelte útját.

— **A pályaválasztás tudománya.** A gazdasági életben sok ember nem tud elhelyezkedni, sokszor azért, mert lelki életének berendezése és az általa végzendő munka nincs összhangban egymással. Épen ezért mindenkit, de különösen az orthodox ifjúság elhelyezkedésén gondolkodó zsidó embert érdekelni fogja, hogy új tudomány-ág van keletkezben, amelynek neve *pszicho-technika*. Célja az, hogy minden embernek tudjon olyan pályát ajánlani, amely hajlamainak legjobban megie el. Sokszor látjuk, hogy az ifjú a jesiván tanul s azután szatócs lesz, mert véletlenül a hozományá fogytával épen ilyen bolt volt átadó, holott neki egyáltalában sem kedve, sem fizikumá nincs a reggeltől estig való strapára. Ellenben jó a szemé, nyugodt az idegzete, a csendes foglalkozáshoz alkalmas a lénye, esetleg jó órák vagy műszerész lehetne belőle, ha az új tudományág racionizálná, azaz elemére felbontva, könnyebbé, egyszerűbbé tenné az illető munkakört. A rákényszerített munkát bosszusan és eredménytelenül végzi, a másikat, a neki megfelelőt könnyebben s eredményesebben végezné s megtartaná a szellemi üdeségét is, ami arra ösztönözné, hogy ne felejtse el mindazt, amit a jesiván tanult. És azért az orthodox gondolkodó ember, ha a pszicho-technikáról hall, elsősorban arra gondol: „*Tajró má tehé olehó*” mit lehet e téren a pályaválasztás módszerének kikutatása által a Tóra ügyében tenni?

— **Zsidó ifjúság és orth. sajtó.** (Levél) Nagyon fontos és a zsidó ifjúságra nagyjelentőségű dologra hívom fel e sorokban a figyelmet. Irigykedve említem meg, hogy Csehszlovákiának és Romániának már kifejlett zsidó ifjúsági lapjai — köztük több héber nyelven megjelenő *talmudikus* tartalmu — vannak. Nem is szólva Lengyelországról, Palesztináról, Németországról stb. Persze Magyarországon; hol egyes körök nem bírnak megbarátkozni az orth. sajtóval és az orthodoxia nagy része még mindig chaszidikus legendákat táncversenyekkel együtt feltálató sajtóterméket olvas, ez nagyon is érthető... És csak ezzel lehet megmagyarázni azt a nagymérvű közömbösséget is, mellyel a magyar orthodoxia egy része minden eminens orth. ügy iránt viselkedik,

mint például egyes hitk. vezetők vallástalansága, iparos-jesiva, Tif. Bachurim kérdése stb. E körök csak a nem-orthodox sajtóban hirdetett eszmékért tudnak lelkesedni! És állítom, hogy *sohasem fejlődhetett volna a Tomché Jesivósz arra*, — amelyért most a külföld zsidósága a kis, szegény, gazdasági gondokkal küzdő magyar zsidóságot irylik, ha nem lenne a *Zsidó Ujság*, mely minden időkben készséggel bocsátotta rendelkezésére hasábjait az eszmének és vezércikkében hívta fel a közvélemény figyelmét e fundamentális intézmény szolgálatában. Ezért proponálom a következőket: jelenjen meg a „Zs. U.” mellékleteként, a „Zs. U.” szerkesztésében egyelőre havonként egyszer vagy kétszer egy „Bochür” melléklet, mely az ifjúság aktuális ügyeivel, egy a jesivák, mint a T. B. dolgaival foglalkozzék. Természetesen ez a melléklet addig fejlesztendő volna, míg elérné a jelenlegi külföldi ifjúsági folyóiratok, valamint a már évtizedekkel ezelőtt Magyarországon megjelent „*Nité Bachurim*” ifjúsági folyóirat szintjét. Biztos vagyok abban, hogy tervem megvalósulása esetén, egy csapásra meg lenne oldva a „Tiferesz Bachurim Országos Egyesülete” és az ifjúsági élet egyik leghatalmasabb tényezőjévé tenné az egyesületet. Tudom, hogy ez lényegében véve pénzkérdés. De meggyőződésem szerint, ha vezető férfiak propagálnák e fontos eszmét, az erre szükséges összeg kellő utánjárással előteremíthető.

Fisch Ernő,
(Csehimindszent.)

ספר חדש! ננסת ישראל על פרקי אבות נדפס עם המדרש שמואל בשלמות ופרושי זיל הוא קובץ גדול מלוקט מכמה מאות ספרים דרושים ומשלים נחמדים סיפורים ופשוטים מעוד נעלה ומסרים נאים והוא כמעט פי מיוחד על כל משנה ומשנה נהוין מאוד לרבנים דרושים ומנפסים וגם לבעלי בתים הוא שעשועים כל החמשה חלקים שנדפסו עד עתה נמצאים אצל הרב המחבר מחוץ ישראל נאחזקתן דרושן בכמה הגדול הישנה בעיר גראסווארדיין וגם הוציא לאור חלק הראשון מספרו ננסת ישראל על הנים ומנים ומאורעות ההים בלשון יידיש דייטש קל וצה כמו שהופיעו כמה שנים באללן יידישע צייטונג בודאפעסם כתובת: Goldmann Izidor rabbi, Oradea, Saguna 19.

— **Vendégszónoklat.** Nyiregyházaról írják nekünk: Wider Salamon pápai rabbi-hitszónok, édesatyja a helybeni móró *de-aszró* látogatására városunkban időzött. Egyik szombatn a *Tehilim-egylet*, utóbbi sáboszkor pedig az *Agudász Bachurim* kérte fel drósó tartására. A tudós vendég mindkét beszéde frenetikus teteszést váltott ki a nagyszámu hallgatóság körében.

— **Felhívás.** A megboldogult nagy-magyar forrabb Weisz J. H. jahrzeitja Elül hó 13-án (szep. 18.) lesz. Volt tanítványai felkérletnek akkorra ott megjelenni. Z. A., Győr.

— **Értesítés.** Értesítjük a közönséget, hogy IX. ker. Lónyay-u. 13. sz. alatt (a központi vásárcsarnok mellett) általunk újonnan berendezett baromfi-vágóhelyet nyitottunk. Ugyanott levő mészárszékünket f. hó 17-én (szombat este) nyitjuk meg. A bpesti orth. hitk. előjárósága

— **Nyomorgó,** éhez, nagycsaládo. lánndon kéri a jöszivü hitsorsosok gyors-segélyét. Adományokat „nagy miczvó” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

3 P. 50-től kezdve **lakodalmakat, banketteket, mindenféle ünnepeiket vállal** a kitünő konyhájáról általánosan elismert **Weisz, orth. vendéglős** Paulay Ede-utca 21. sz. Menü rendszer. Olcsó előfizetési árak!

ארט. כשר
VÉNUS
ételzsir
Synders győri orth. forrabbí ur hechserevél ellátva.
Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer, csemege és elelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:
Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.
Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Újpest” 161.

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle szeplőkrém, Miracle epeszappan** 25 éve a legtekélete-sebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrassy-ut 38. I. (Párisi áruházzal szemben.) Kérjen prospektust!

A sajkókazai tisztelőtes levele a „Zsidó Ujság”-hoz

Multheti vezércikkünk foglalkozott a rádióval, mely egy év. lelkes — egyes hírek szerint zsidóellenes szölamokat tartalmazó — prédikációját közvetítette. Alábbiakban adjuk a tisztelőtes urnak a cikkre hozzánk intézett reflexióját.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Mikor még a cserkészlet nem volt megteremtve, már én akkor is elvesztelnek tekintettem magamra nézve azt a napot, amikor valami jót, akarva vagy akaratlanul, nem tehettem. Az augusztus hó 4-én tartott rádióbeszédemmel az akart jó mellett ugy látszik akaratomon kívüli jót is szereztem, mert ebben az oly veszett kánikulai uborkasze-zonban az Ön lapjának is témát szolgáltatam, ugy, hogy egy egész vezércikket lehetett róla összeszerkeszteni, melyben — van keserű, fél-keserű, félédes és egész édes, van egy kis bábeli nyelvzavar és egy kis fogalomösszezsavarás van humor és könny, vagyis egy igazi: Vegyes. Hangsúlyozom, ezt nem én kerestem, de ugy látom, az Ön lapjának jól jött. A „Tisobeov” idejére, vagyis Jeruzsálemnek minden kultur-

ember által fájlalt pusztulásának évfordulójára az öskeresztyénség ideje óta mindenkor fájdalommal gondolt a keresztyénség. Öszinte fájdalommal évről-évre én is megemlékszem erről, megemlékszem ez évben is.

Hogy a kifogásolt kitételeket nem mondtam, ezt nem „tagadom”, amint azt vezércikkük állítja, de „cáfolom”, mert mint arra igen sok bizonyítékom van — nem is mondtam.*) Remélem, hogy lapjában néhány sor helyet fog szorítani, melyben közli, hogy egy kellőleg ellen nem őrizett panaszlevélnek illeek fel, s nyilatkozatomat nem „tagadásnak”, de „cáfolásnak” tekinti és fogadják el. Nem kávéházban és dohányfüst közepette látok én. Én a multnál időzve, Jeruzsálem pusztulásában az Ur szavát látom beteljesülve. Lásd Ezékiel 24. 9. 10.

Tisztelettel
Sajókaza, 1929 aug. 13.
Ligeti Ede
evang. lelkész.

*) Ezután, hosszasan fejtegeti a cáfolat és tagadás közötti különbséget. — Szerk.

Szerkesztői üzenetek

Többeknek: Címvaltozásaiukat, esetleges reklamációkat kérjük kiadóhivatalunknál *azonnal* jelenteni. — „Ben Ami”: Csakis névaláirással. — T. A., S.: Igen. — Báránd: Forduljon az Orth. Közp. Irodához, Eötvös-utca 19. — Vészto: A gyógyszerárakban árusított tejelő nem kóser. — Nyiradony: A berlini orth. hitk. rabbijainak címei: Rabbiner dr. Hermann Klein, Berlin-Charlottenburg, Goethe-Park 11; Rabbiner dr. Munk, Berlin, Artilleriestrasse 31. — L. K.: A Jewish Agency zürichi kongresszusára Magyarországból dr. Löw Imánuel szegedi és dr. Fischer Gyula pesti

neológ forrabbik lettek kiküldve. A magyar orthodoxia nem vesz részt a konferencián.

Nyilttér*)

Nyiltt levél

a miskolci orth. izr. hitközség tek. Vezetőségéhez!

A nyilvános *chilul* sábosz városunkban az utóbbi időben, sajnos, állandóan növekedik. Az elmúlt szombatn ismét kinyilt Miskolcon egy zsidó üzlet, amely 20 évig zárva volt szombatn. Ilyen megdöbbentő látványra meg kell mozdulni a hitközség nagyérdemű vezetőségének! Valamelyes formában hivatalosan kellene megbélyegezni az ilyen eljárást, hogy ne olyan könnyen szánják rá magukat a hitetlenek a szombat megszenteltelenítésére. *Célszerű lenne a templom előcsarnokában feleke táblára azok nevét, kipel-lengérezni, akik nagy és szent napunkat, a szombatot, nyilvánosan megszegik!*

Friedmann Béni, Miskolc.

*) E rovátban közölteért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Haláleset.** özv. Hartmann Ignácné elhunyt Budapester, életének 85-ik, özvegyiségének 55-ik évében. A megboldogult matrona valódi édesz *chajil* volt, gyermekeit vallásos nevelésben részesítette. Szerénysége és lelki jósága által közkedveltségnek örvendett. *Hartmann Dávid* budapesti orth. főkántor édesanyját gyászolja az elhunytban. Szerdán, *erev tisobeov* délután temették nagy részvétellel.

— **A Kenészió Gedajló-ra** az előkészületek serényen folynak. A világ minden tájékaról érkeznek jelentések a bécsi Agudaközponthoz, melyben a vezető orth. férfiak jelzik részvételüket a Kenészióra. Amint hírlik, a patriarchális *Chófecz Chajim*, a radini gáon is elhatározta a kongresszusra való utazást. Ottléte jelentékenyen emelné a Kenészió Gedajló színvonalát.

— **Orth. hölgyek világkongresszusát** tervezi egybehívni a lengyel „Benoth Agudas Jisroel” lodzi központja. Erről a következő táviratozzák Krakóból: „A kongresszus Bécsben lesz a Kenészióval egyidejűleg. A lengyelországi orth. nőmozgalomról Szczeranska kisasszony fog a kongresszuson referálni. Bel és külföldön élénk érdeklődés nyilvánul meg a kongresszus iránt!”

— **Végetért** a cionista kongresszus. Zürichből jelentik: A 16. cionista kongresszus vasárnap délelőtt befejezte tanácskozásait. Új végrehajtóbizottságot választottak, amelynek élén továbbra is Weizmann és Szokolov állanak.

Családi hírek

Waldmann Irénkét, Hajduböszörmény, eljegyezte *Blumenfeld Jenő*, Szentpéterszeg.

Schwarz Ilonkát, Szatmár, eljegyezte *Weinberger Emil*, Makoról. (Minden külön értesítés helyett)

Groszmann Bernát földbirtokos leányát, *Boriskát*, Petneházáról, eljegyezte *Rosenberg Gyula*, Salgótarján.

Mielőtt **SIRKÖVET** vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza.
Orthodox templom mellett. Telefon 219

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4. sz.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A salgótarjáni aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy első kántori állásra. Pályázótól megkívántatik, hogy három elismert orthodox rabbitól képesítés-sel bíró שוחט ובודק מומחה י"ש מרבי"ם elsőrangú, kellemes hangú בעל חמלה és kiváló קורא legyen. Pályázati kérvényben feltüntetendők: kor, képesítés és eddigi működés, Javadalmazás havi 300—500 pengőig, fél sechita, természetbeni lakás és a szokásos mellékjelölések. *Próbaelődásra kizárólag a meghívottakat bocsátjuk és utiköltségét is csak azoknak térítjük meg.*

Salgótarján, 1929. augusztus 12.
Az Aut. Orth. Izr. Hitközség
Előljárósága.

A kapuvári aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy kántor-metszői állásra Pályázótól megkívántatik, hogy kellemes hanggal és elsőrendű elimádkozó tehetséggel, 3 elismert orth. rabbitól kabolósszal rendelkezék; מקרר בעיק שוחט מומחה י"ש מרבי"ם legyen. Fizetés megállapodás szerint. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg, 25 pengőig. 40 éven aluli magyar állampolgárok küldjék pályázatukat, a családi állapot feltüntetése mellett, alulírott elnök címére.

Kapuvár, 1929 aug. 7.

Rosenberger Dávid
elnök.

A tabi Machziké-Tóra egyesület keres oly melámed-ot, ki képes א-ב"נ חורשי" נש" ותי"ם oktatni és szombatankint felnőtteknek mági-dűsz-előadást tartani. — Fizetés megegyezés szerint és szabad lakás. Utiköltség csak meghívottnak lesz megtérítve.

Tab, 5689. Av 1.

Goldberger Jakab
elnök.

A pátrohái orth. izr. hitközség keres egy metszőt és elimádkozót. Az állás azonnal elfoglalható. Utiköltség csak meghívottnak térítetik meg.

Grosz Ignác
hitk. elnök.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57.b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít szigorú diszkreció mellett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

SOPRONMEGYEI rokonom, nyugdíjkepes, szigoruan orthodox, önálló özvegy, nőül venne hozzáálló 48—54 éves nőt. Deutsch, Rábahídvég, Vasmegeye.

FÉRJHEZ ADNÁM önhibáján kívül elvált gyermektelen asszony leányomat, oly 40 éven felüli intelligens, vallásos érzelmű férfihez, kinek biztos existenciája van és családja nincs, vagy legfeljebb egy gyermeke. Hozomány 30—40 ezer P között. Bővebb megtudható Briszka M. főrabbinál, Tasnád. (Judetul Salaj, Románia.)

KERESÜNK néhány gyermek tanításához olyan talmudistát, aki a héberen kívül a gyermekeket az elemi iskola I—III. osztályainak vizsgáira előkészíteni képes. özv. Kohn Sámuelné, Belaton-szemes.

HUSZONNÉGYÉVES, gabonakereskedésben teljes praxissal bíró intelligens fiatalember üzletvezetői valamint raktárnoki állást keres. Szabad idejében szívesen foglalkozik egy-két gyermek melléoktatásával. Szerény igényekkel, szíves megkereséseket Farakas Dezső. Makó. címre kér.

KERESÉK szept. 1-re egy idősebb, intelligens, vallásos nevelőnőt, ki ezen a téren kellő gyakorlattal bír. Megkívántatik 5 gyermeknek, kik nyilvános iskolába járnak, perfekt német és magyar nyelven való foglalkoztatása. A gyermekek I. II. polg.; II. IV. V. elemi végeznek. Varrásban és háztartásban segédkeznie kell. Ajánlkozók küldjék be bizonyítványukat fénykép melléklésével és fizetési igényük megjelölése mellett Schwartz Jenő főldbérlőhöz, Komárno (Komárom, Szlovénia) Dunapart 52.

26 ÉVE fennálló, rendelt munkára jól bevezetett cipészüzlet gépekkel és minden felszereléssel betegség miatt eladó. Cim a kiadóban.

GYAKOROLT okl. tanító magániskolát létesítene oly vidéki orth. hitközségben, ahol erre szükség mutatkozik. Erre vonatkozó szíves értesítéseket kérem „Magániskola” jelígre e lap kiadóhivatalába.

VÁLLALOK 1, esetleg 2 kereskedelmistát teljes ellátásra, korrepetálással. Özv. Schwarz Lajosné, VIII. Rákóczi-ut 78.

KERESEK 3 gyermekemhez tanóra egy korrekt házitáncot, Megkövetelem chümes-rási és polgári iskola tanítását. Cim; Havas Herman, Békéscsaba.

JÓ HÁZBÓL való 14—15 éves fiú vaskereskedésben tanuló felvétetik. Hirschfeld Rezső, Vác.

OKLEVELES német zsidó tanítónő keresek három gyermekhez. Kellner, Szilvásvárad.

MÉSZ, fával és szénrel égetett, kőmentes minőségben, pontos szállítás mellett állandóan kapható Pollák Zsigmond cégnél, Debrecen, Miklós-u. 13.

VÁLLALOK orth. kóser teljes ellátásra iskolai felügyelettel gyermekeket 6—16 évesig. Kohn, Bpest, Kazinci-utca 7. I. em. 6.

PARÓKÁT tartós hullámokkal (práparált) hajból legolcsóbban készít Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sirkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban. מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI. Próféta ucca 7

אלבג עמוינע יודישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Véres események Jeruzsálemben

A zsidóság évezredes gyásznapján, Av hó 9-én és a rákövetkező napon az idén gyászos események színhelye volt a szentély szent maradványa: a Nyugati Fal. Az egész művelt világ figyelme jelen pillanatban Anglia felé irányul, hogy az arab excessusokat példát statuáló módon megtorolja. Egyelőre azonban csak azt halljuk, hogy egy cionista vezért tartóztattak le (!) Amint a jelentésekből kitűnik, a verekedésekbe jobbra „nemzeti” zsidók avatkoztak, akiknek az eset mindenestre mementóul szolgálhat, hogy gólszban vagyunk és nincs zsidó állam *ad biász gajél cedek* ב"ב. Jelentéseink az eseményről a következők:

A szentvárosban a Nyugati Falon az arabok által folytatott átépítések okozta feszült helyzet egy zsidó tömegdemonstrációban nyilvánult meg Tisóbeov napján. Az arabok teljesen távol tartották magukat az óvárosból. — Az elmúlt péntek este az arabok megtámadták a Nyugati Falnál ájtatoskodó zsidókat. Két zsidót súlyosan bántalmaztak. Az arabok elégettek imakönyveket, amuletteket (*kemée*), zsolttár könyveket és tönkretették a Falnál levő imaberendezési tárgyakat.

Későbbi jelentések arról számolnak be, hogy az arabok a pénteki verekedések alkalmával megölték egy bucharai zsidót. Háromezer főnyi zsidó tömeg követte ennek a bucharai zsidónak koporsóját. A rendőrség, hogy az esetleges összeütközéseket elkerülje, a menetet a mellékutcákba akarta terelni. Verekedés támadt, amelynek során 21 zsidó megsebesült, köztük három súlyosan. Dr. Weissel német cionista vezért letartóztatták, állítólag azért, mert tisóbeóvi gyászbeszéde folyamán

panaszkodott, hogy a rendőrség nem teljesíti kötelességét a zsidók érdekében.

A palesztinai kormány a zavargásokról a köv. nem őszinte kommunikét bocsátotta ki: Tisóbeov napján többszáz főnyi zsidó fiatalember gyülekezett a Nyugati Falnál, kik beszédeket tartottak és egy zászlót tettek ki. A rákövetkező napon 2000 mohammedán, kik profétájuk születésnapját ünnepelték, vonult az Omar mecsettől a Szent Falhoz és kisebb zavargásokat követtek el. Imádkozó zsidókat nem inzultáltak (?) A kormány intézkedett a zavargók előállítására, akik ellen a törvény

teljes szigorával fog eljárni.

Kuk jeruzsálemi főrabbi a kommunikével kapcsolatosan a sajtó képviselői előtt a következő kijelentést tette:

— Az angolok büszkék arra, hogy egyik királyuk a zsolttárokat (*Tehilim*) angolra fordította és ezáltal a világkultúrát gazdagította. Apellálok — ugymond — az angol kormány szégyenérzetére, hogy kormányzása alatt ugyanazok a zsolttárkönyvek a zsidóság legszentebb helyén a Siralom Falánál elégettetek; annál a Falnál, melyet a zsolttárok szerzője, Dávid király, kezdett meg építeni.

A lizskai Jahrzeit

— A Zsidó Ujság tudósítójától —

A lizskai cádik Jahrzeit-napján a hívők nagy tömege zarándokolt a szent pap sírjához. A kegyeletnek és áhitatnak színhelyévé avatták kedden a lizskai temetőt. Oda sereglettek azok, akiknek lelki szükséglete volt e szent helyről küldeni fohásukat az egék Urához, Av hó 14-én, *Reb Hersele* ז"ל elhalálzási évfordulóján.

A Lizskára vezető utak: vasut és országut, kedden egész nap a zarándoklás képét öltötték. A reggeli vonatokon a Jahrzeitra utazók egész kocsiszakaszokat töltöttek meg, ahol talisz- és tefilinben nyilvános i-tentiszteletet végezhettek. Az országutak hangosak az autók, autóbuszok túlköléséről. Lizska kedden egész nap a népvándorlás jegyében állt. Az emberek sokasága jött és ment reggeltől estig. Számosan érkeztek csehszlovák területről is. A lizskai utca egy kis zsidó Heidelberg képét varázsolta elő. Élelmes könyvvarusok

egész könyvtárakat raktak ki és kínáltak eladásra különböző — főleg újabb keletű — szórim-sajtótermékeket.

Nagy rajongással veszi körül a közönség Friedländer Herman lizskai főrabbit, Reb Hersele unokáját, ugyszintén a Jahrzeitra Lizskára érkezett újfelhértói rebbet Reb Sólem Eliezert és a bodrogkereszturi Reb Joszef Méirt.

A temető felé vezető ut teli szegényekkel, kik 2 fillérrel is megelégednek. Ezzel szemben a *cheura* 40 fillér „beléptidiját” vasal be a jámbor övevénytől. A cádik sírja fölé emelt házikóban (אורל) rettentetes forráság és tolongás. Mindamellert rendkívül ájtatosan végzi mindenki az imáját. A sírboltban egyébként hármán alusszák örök álmukat: a középső sírban pihen a nagy cádik, tőle jobbra a hitese, balra Reb Hersele veje és utódja Reb Chájim nyugszik, ki 25 év